

Naše zkušenosti s provázením pěstounských rodin

Dagmar Zezulová, Pavla Bažantová



Aktivita

- Jaké vlastnosti a osobnostní předpoklady by měl mít klíčový pracovník?



Osobnostní charakteristiky klíčových pracovníků

- Jsou důležitější než věk a zkušenosti, klíčová pracovníce je pro děti na úrovni „kmotry“
- Za rozhodující považujeme: lidskost, empatii, laskavost, toleranci, emocionální inteligenci, schopnost držet hranice, nahlížet na věc z více úhlů
- Velký důraz klademe na schopnost ochránit své nitro – nechat prostor na regeneraci, přijmout své limity
- Je důležité mít schopnost přijmout odpovědnost a být odpovědný, být schopný přijmout a obhájit nepopulární rozhodnutí, a také být schopen pracovat v týmu



Provázení pěstounských rodin

- ◉ Povinnost od r. 2013 dle novely zákona o SPOD
- ◉ Organizace na podporu pěstounů vznikaly od počátku devadesátých let
- ◉ Stručná historie Děti patří domů, o.s. (nyní z.s.) do roku 2012 a od roku 2013, profesionalizace provázení a služeb
- ◉ Standard provázení v naší organizaci – Manuál klíčového pracovníka
- ◉ Vývoj klíčových pracovníků (KP), skupiny:
 - ◉ 1. pěstounky s odrostlými dětmi,
 - ◉ 2. kolegyně bez osobní zkušenosti s PP,
 - ◉ 3. další - mladí lidé, kteří sami vyrostli v PP; nejprve KP, pak pěstoun...



Pěstounky s odrostlými dětmi

- Výhodou je porozumění specifikům pěstounské péče, tolerance, snadněji se naváže důvěra pěstounů
- Jsou orientované na pěstouny, dobře rozumí jejich situaci
- Mohou přinášet vlastní zprostředkovanou zkušenost a tím i naději v obtížných situacích
- Nevýhodou je přenos vlastních zkušeností, zúžené vnímání
- Pro děti pěstounů se jedná spíše o „partnery“ pěstounů než děti samotných
- Rizikem může být i náročná situace ve vlastní rodině, nebezpečí zahlcení, málo prostoru pro odpočinek



Mladé kolegyně bez osobní zkušenosti s PP

- Výhodou je, že se orientují více na práci s dítětem a snadněji získávají jeho důvěru, jsou mu věkově bližší, nejsou vnímány jako „partáci pěstounů“ – důležité v období krize
- Mají blíže k prožívání dětského světa, školním nárokům, rozumí technologiím a angličtině, znají lépe nástrahy dnešního světa – důležité zejména u prarodičů, kteří mají v PP svá vnoučata
- Jsou zdatné ve vyhledávání odborné pomoci
- Nevýhodou je, že hůře navazují vztah důvěry s pěstouny, jsou vnímány jako nezkušené, mnozí klienti mají problém tyto klíčové pracovnice akceptovat jako odborníky
- Mají větší tendenci k neporozumění pěstounům a odsuzování



Techniky práce s dítětem

Cíle jsou: poznat dítě a více se mu přiblížit; monitorovat současnou situaci; pomoci se zvládnutím konkrétní situace. Jsou to např.:

- Jednostránkový profil dítěte
 - Dobrý a špatný den
 - Návod k použití
 - Ekomapa
 - Růžový keř
 - *Příprava na přemístění – kalendář, loutkohra*
 - *Můj kamarád Arfík*
 - *Řeka života*
- ... a další

S dítětem pracuje klíčový pracovník i pěstoun.



Kazuistika

- Pěstounská rodina má dvě dospělé dcery a dvě dospívající děti v pěstounské péči, jedná se o polorodé sourozence.
- Rodina žije na vesnici, obě děti navštěvují speciální typy škol (speciální učiliště a základní školu praktickou).
- Děti jsou v rodině od útlého věku (2 a 4 roky), vztah s pěstouny je hluboký, obě děti jsou však výchovně náročné a pěstouni jsou již velmi unaveni.
- Klíčovou pracovnící je mladá kolegyně, svobodná, bezdětná.



Kazuistika - krizová situace

- Poslední den školy se obrací rozrušená pěstounka na klíčovou pracovníci s informací, že nezletilý chlapec sexuálně zneužívá svoji mentálně postiženou sestru.
Je domluvena schůzka na následující den v kanceláři organizace.
- Schůzka je řízena starší kolegyní s odbornými zkušenostmi, pěstounkou, tím je dosaženo ošetření pěstounů (úleva).
- Klíčová pracovníce zůstává k dispozici jednomu z dětí, druhému je zajištěna okamžitá krizová intervence.
- Společně je vypracován plán na pravidelná setkávání, je zajištěna odborná psychoterapeutická péče pro všechny aktéry.



Kazuistika – krizová situace 2

- Po dvou letech dochází v rodině k další krizové situaci, opět poslední den školy.
- Rozrušená pěstounka volá klíčové pracovníci, že chlapec na ni vytáhl nůž, má strach a chce se ihned sejít. S důvěrou očekává stejný scénář, což se také stane. Chlapec mezitím utekl z domova.
- Po příjezdu do rodiny jsou již role jasné: pěstouny ošetřuje zkušenější kolegyně – pěstounka, poskytuje jim porozumění, bezpečí, emoční stabilitu. S chlapcem komunikuje klíčová pracovníce, schází se s ním mimo domov.
- Schůzka je ukončena pozdě večer smírem a plánem dalšího postupu.



Spolupráce klíčových pracovníků mezi sebou a s odborníky

- U některých rodin se ukazuje jako funkční střídání klíčových pracovníků a jejich vzájemná spolupráce, s ohledem na aktuální potřeby rodiny
- Důležité je budování důvěry v organizaci, nikoliv v jednotlivce (klíčovou pracovníci)
- Tento model přináší nové pohledy na situaci v rodině, je možné sdílet řešení v intervizních skupinách a lze lépe zajistit zástupy v době dovolených nebo jiných důvodech nepřítomnosti klíčové pracovníce
- K dobře navázané důvěře a spolupráci patří také zajištění odborné pomoci pro klienty



Děkuji vám za pozornost.

